

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG

EN DEL AF DEN STURKEDE LÆRERPLAN

Det nye i dagtilbudsloven og i bekendtgørelsen

De nye regler hviler på den danske dagtilbudstradition. Det centrale er blandt andet:

- et fælles pædagogisk grundlag med en række centrale elementer, eksempelvis leg, børnefællesskaber og et bredt læringsbegreb. Dette grundlag udgør forståelsen for og tilgangen til arbejdet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbud
- etableringen af et pædagogisk læringsmiljø hele dagen, for eksempel i rutinesituationer, planlagte aktiviteter og børneinitieret leg
- beskrivelser af de seks læreplanstemaer samt nye, brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring
- at den pædagogiske Læreplan skal forholde sig til børn i udsatte positioner, forældresamarbejde om børns læring, sammenhængen til børnehaveklassen og samarbejdet med det omkringliggende samfund
- etableringen af en evalueringskultur i dagtilbud.

Hvad er den styrkede lærerplan?

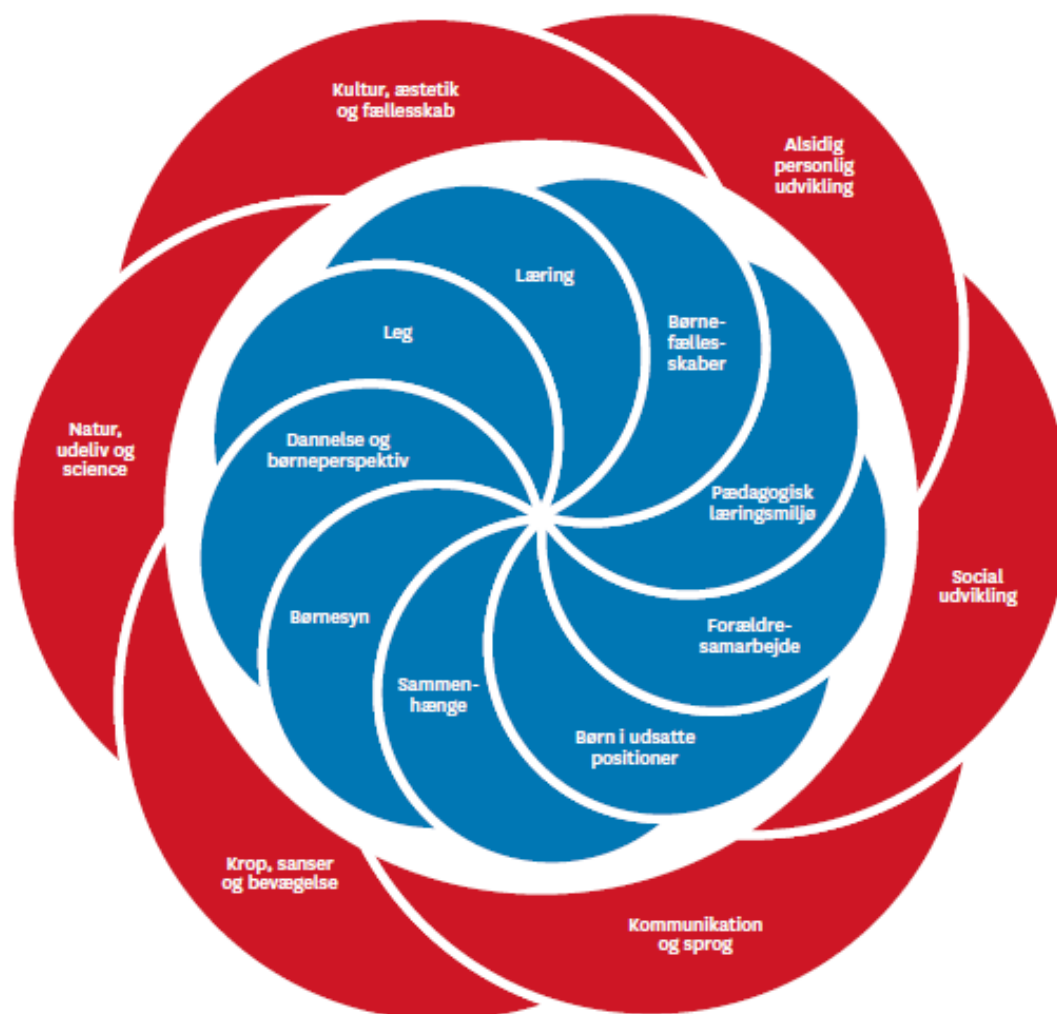
Lærere planen består af forskellige elementer.

- Det fælles pædagogiske grundlag
- De seks læreplanstemaer

<https://emu.dk/dagtilbud/forskning-og-viden/den-styrkede-paedagogiske-laereplan/styrket-paedagogisk-laereplan-0?b=t436-n11492-t4311>

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer

Tre centrale dele er udgangspunktet,
når den pædagogiske læreplan skal udarbejdes

- Det fælles pædagogiske grundlag
- De seks læreplanstemaer
- Brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Vi er i gang med at bygge et godt solidt hus sammen

Væggene må gerne være lidt skæve, vinduerne behøver ikke have den samme farve. Og blomsterne må gerne vokse vildt.

Men vi skal bygge huset på det samme fundament. Et fundament skal stå knivskarpt, eller vakler huset.

Derfor skal vi i vores arbejde starte med at få det fælles pædagogiske grundlag på plads.

Hvad er det egentlig vi tænker om børn, hvordan lærer de, hvad skal vi lave med dem og ikke mindst hvorfor.

Vi har taget udgangspunkt i denne bog

BØRNEFÆLLESSKABER

Mål: hvad betyder det for vores tilgang (grundantagelse)

Alle børn skal have mulighed for at deltage i et fællesskab, da det er i samspillet mellem mennesker vi udvikler os. Det er altid vores ansvar som voksne at finde et fællesskab der passer til barnet.

Tiltag: øjenkontakt/turtagning/samspil

- Vi arbejder i små grupper for at skabe meningsfulde fællesskaber for det enkelte barn. Dvs. tager udgangspunkt i det enkelte barns udviklingspotentiale når vi deler i grupper
- Vi skaber mulighed for leg. Dvs. vi laver aktiviteter hvor udgangspunktet er leg, og skærmer gode lege, så de har mulighed for at udvikle sig.
- Vi giver børnene mulighed for at vælge deres egne fællesskaber, ved at understøtte spirende relationer, mellem børnene. Dvs. vi viser interesse for hvem børnene selv søger, og understøtter det i hverdagens aktiviteter
- Vi arbejder bevidst med øjenkontakt, turtagning og samspil. Dvs. at vi tilrettelægger vores hverdag, så der er mulighed for at støtte op om samspil og øve det at skiftes.

- Vi arbejder bevidst med det fælles tredje. Og positionerne foran, ved siden af og bagved. Dvs. at de voksne understøtter børnene i deres relationer, der hvor de har behov for det

Tegn: hvordan kan vi se det?

- De voksne holder stuemøder hvor børnene deles op i grupper ud fra kompetencer og relationer
- De voksne planlægger og giver plads til leg i hverdagen. Der er ekstra opmærksomhed på at skærme de største børnenes leg, ved b.l.a. at rykke rundt på møbler.
- De voksne giver børnene mulighed for at vælge egne relationer.
- De voksne er bevidste om at gøre børnene opmærksomme på hinanden, både ved at italesætte hvad de andre børn gør og ved at opfordre til samspil.
- De voksne skaber fællesopmærksomhed på en genstand, der på den måde bliver noget at være sammen om
- De voksne veksler imellem at vise hvordan man gør, støtter barnet i at gøre det selv, og lade barnet gøre det helt selv.

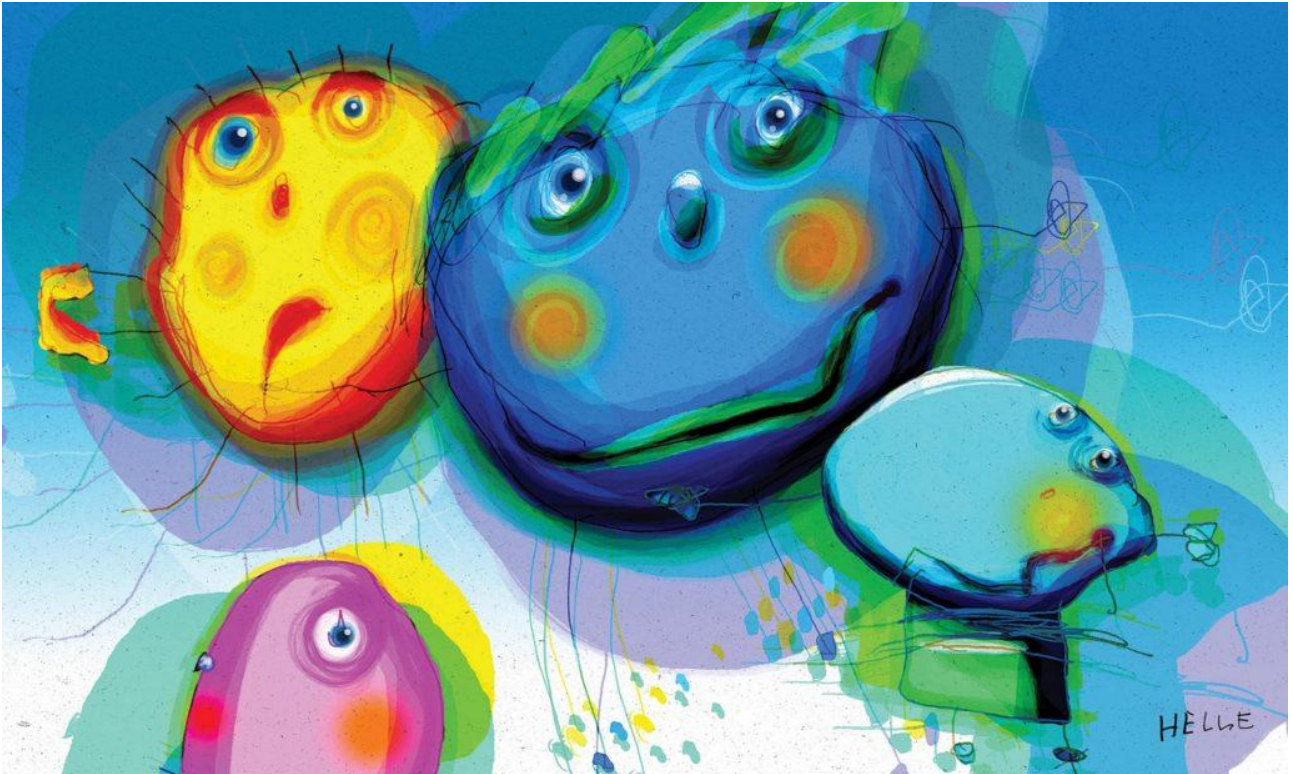
Børnene gør:

Tages op i anden omgang

Sådan kunne det se ud

Forældre:

Som forældre i Luna oplever jeg, at pædagogerne skaber en masse børnefællesskaber. Det kan eksempelvis ses når der ligger billeder ud på aula af morgensamling, hvor de synger i fællesskab, men samtidigt med at børnene på tur får lov at vælge en sang. Et andet eksempel er når man henter sit barn og får afvide, at de har været på tur på biblioteket, hvor der er blevet leget i fællesskab med de forskellige aktiviteter.

BØRNESYN

Mål: hvad betyder det for vores tilgang (grundantagelse)

For at børn kan udvikle sig, skal de føle sig trygge og være i samspil. Det er altid vores ansvar som voksne at skabe tryghed og mulighed for samspil.

Tiltag: øjenkontakt/turtagning/samspil

- Vi er positive og viser at vi gerne vil være sammen med vores børn - det viser vi i vores kropssprog/toner/mimik og måden vi placerer os i rummet
- Vi er i børnehøjde - sætter os ned så der er mulighed for øjenkontakt og samspil
- Vi møder børnene med nærvær og interesse. Dvs. at vi ser og møder barnet der hvor det er, og forsøger at tilgodese deres behov.
- Vi respekterer børnenes individuelle behov, og hjælper med at finde balance imellem tryghed/forudsigelighed og udvikling

- Vi understøtter både deres selvværd og selvtillid ved at understøtte og italesætte børnenes væren og det de gør.

Tegn: hvordan kan vi se det?

- De voksne er imødekommende smiler og tager imod børnene med åbne arme
- De voksne sidder på gulvet, og er i børnehøjde ved længere samspil
- De voksne viser interesse for børnene ved at forsøge at aflæse deres intentioner, italesætte hvad de tror børnene vil
- De voksne trøster og giver omsorg, og hjælper børnene videre når de er klar
- De voksne italesætter børnenes handlinger og hjælper børnene med at genkende og italesætte forskellige følelser.

Børnene gør:

Tages op i anden omgang

Sådan kunne det se ud

Der mangler et eksempel

LEG

Mål: hvad betyder det for vores tilgang (grundantagelse)

Vi ser legen som et pædagogisk læringsrum, hvor børnene har mulighed for at skabe erfaringer. Det er vores ansvar som voksne at facilitere og give alle børnene mulighed for leg.

Tiltag: øjenkontakt/turtagning/samspil

- Vi skaber mulighed for leg. Dvs. at vi laver små grupper hvor udgangspunktet for aktivitet er leg.
- Vi tilbyder lege ud fra barnets udviklingstrin
- Vi møder børnene i øjenhøjde, hvor vi gennem den trygge relation skaber fokus på det fælles tredje
- Vi giver plads til børnenes selvinitierede leg og hjælper dem med at udvikle og forlænge den
- Vi er bevidste og indretter det fysiske læringsmiljø i forhold til børnenes interesse og mulighed for leg
- Vi arbejder bevidst med legen som det fælles tredje. Og positionerne foran, ved siden af og bagved. Dvs. at de voksne både viser, understøtter og er med til legen

Tegn: hvordan kan vi se det?

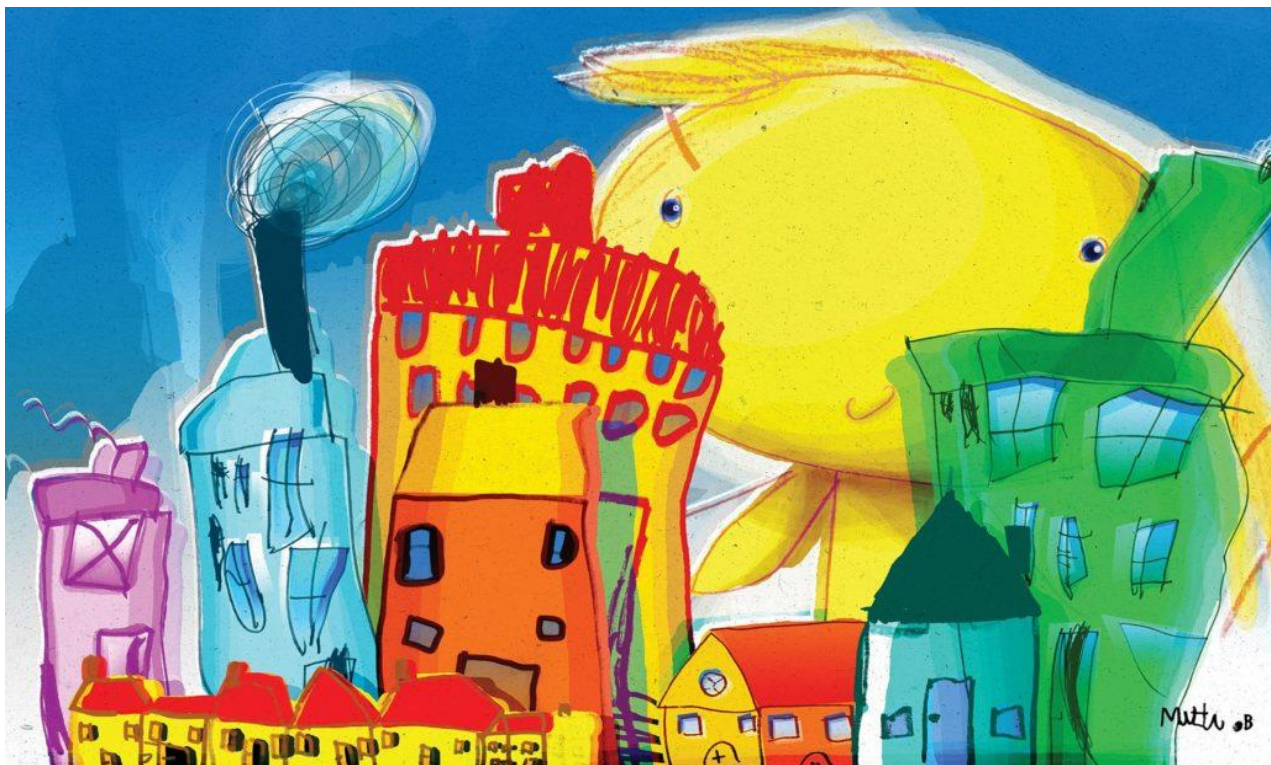
- De voksne sidder på gulvet sammen med børnene og leger
- Stuen er indrettet til leg: dvs. der er legetøj tilgængeligt, stuen er delt op i legezoner. Zonerne er underbygget med rekvisitter
- Stuerne tilbyder varierede og alderssvarende legemiljøer
- De voksne planlægger og giver plads til leg i hverdagen. Der er ekstra opmærksomhed på at skærme de største børnenes leg, ved b.la. at rykke rundt på møbler
- De voksne skaber fællesopmærksomhed på en genstand, der på den måde bliver noget at være sammen om og lege med
- De voksne veksler imellem at vise hvordan man gør, støtte barnet i at gøre det selv, og lade barnet gøre det helt selv
- De voksne bringer nye ting ind i legen

Børnene gør:

Tages op i anden omgang

Sådan kunne det se ud

Der mangler et eksempel

LÆRING

Mål: hvad betyder det for vores tilgang (grundantagelse)

Der er igennem erfaringer der opstår læring, derfor skal der være mulighed for som barn at blive inddraget og afprøve. Det er vores ansvar som voksne at skabe de rum, hvor det er muligt.

Tiltag: øjenkontakt/turtagning/samspil

- Vi har faste rutiner som børnene kender, her er der via genkendelighed for børnene mulighed for at deltage og danne sig erfaringer
- Vi arbejder ud fra barnets nærmeste udviklingszone, så genkendelighed og udfordring tilpasses efter det enkelte barn
- Vi møder børnene i øjenhøjde, hvor vi gennem den trygge relation skaber mulighed for læring
- Vi giver plads til børnenes interesser. Går foran, bagved, og ved siden af
- Vi inddeler børnene i små grupper, hvor der er mulighed for at tage udgangspunkt i det enkelte barn
- Vi arbejder bevidst med forskellige muligheder for erfaringsdannelse

- Vi udarbejder TOPI som danner udgangspunkt for hver enkelt barns udvikling

Tegn: hvordan kan vi se det?

- Vi giver plads og tid til i rutinerne at børnene har mulighed for at deltage og arbejde med selvhjulpenhed
- Vi har faste rutiner og planlagte aktiviteter
- De voksne sidder på gulvet og er aktive og deltagende i forhold til at følge børnenes interesser
- De voksne har opmærksomheden rettet mod børnene, hvor der arbejdes med positioner, for at sikre at der altid er mindst en voksen til rådighed for børnene
- De voksne tilbyder varierede aktiviteter, der giver mulighed for at få erfaringer med sanser, krop og følelsesmæssige kompetencer
- De voksne veksler imellem at vise hvordan man gør, støtte barnet i at gøre det selv, og lade barnet gøre det helt selv
- Der laves ugeplaner der tager udgangspunkt i børnene
- Alle børn har et fokuspunkt

Børnene gør:

Tages op i anden omgang

Sådan kunne det se ud

Der mangler et eksempel

LÆRINGSMILJØ

Mål: hvad betyder det for vores tilgang (grundantagelse)

Vi forstår læringsmiljø som de rammer fysisk som psykisk vi tilbyder børnene at udvikle sig i. Det er vores ansvar som voksne at skabe rammer, hvor det er muligt at få erfaringer og udvikle sig

Tiltag: øjenkontakt/turtagning/samspil

- Vi har faste rutiner som børnene kender, her er der via genkendelighed for børnene mulighed for at deltage og danne sig erfaringer
- Vi arbejder ud fra barnets nærmeste udviklingszone, så genkendelighed og udfordring tilpasses efter det enkelte barn
- Vi møder børnene i øjenhøjde, hvor vi gennem den trygge relation skaber mulighed for læring
- Vi giver plads til børnenes interesser. Går foran, bagved, og ved siden af
- Vi inddeler børnene i små grupper, hvor der er mulighed for at tage udgangspunkt i det enkelte barn
- Vi arbejder bevidst med forskellige muligheder for læring og erfaringsdannelse
- Vi arbejder med tydelighed i forhold til rammer og struktur for at give børnene størst mulig deltagelsesmulighed

Tegn: hvordan kan vi se det?

- Vi giver plads og tid til i rutinerne til at børnene har mulighed for at deltage og arbejde med selvhjulpenhed
- Vi har faste rutiner og planlagte aktiviteter
- De voksne sidder på gulvet og er aktivt deltagende i forhold til at følge børnenes interesser
- De voksne har opmærksomheden rettet mod børnene for at kunne understøtte og udfordre
- De voksne tilbyder varierede aktiviteter, der giver mulighed for at få erfaringer med sanser, krop og følelsesmæssige kompetencer
- De voksne veksler imellem at vise hvordan man gør, støtter barnet i at gøre det selv, og lade barnet gøre det helt selv
- Der laves ugeplaner der tager udgangspunkt i børnene
- Alle børn har et fokuspunkt

Børnene gør:

Tages op i anden omgang

Sådan kunne det se ud

Der mangler et eksempel

DANNELSE

Mål: hvad betyder det for vores tilgang (grundantagelse)

Vi forstår dannelse som de muligheder vi giver børnene for at forholde sig nysgerrigt og prøvende til verden, vi ser samspil, leg og aktiviteter som et læringsrim for børnene til at lære hinanden og sig selv at kende. Det er vores ansvar som voksne at opfordre og skabe rammer hvor børnene har mulighed for at være nysgerrige

Tiltag: øjenkontakt/turtagning/samspil

- Vi øver i hverdagsgøremål og leg, turtagning og opmærksomhed på hinanden
- Vi arbejder ud fra barnets nærmeste udviklingszone, så genkendelighed og udfordring tilpasses efter det enkelte barn
- Vi møder børnene i øjenhøjde, hvor vi gennem den trygge relation skaber mulighed for læring
- Vi giver plads til børnenes interesser. Går foran, bagved, og ved siden af
- Vi inddeler børnene i små grupper, hvor der er mulighed for at tage udgangspunkt i det enkelte barn
- Vi arbejder bevidst med forskellige muligheder for læring og erfaringsdannelse
- Vi arbejder med tydelighed i forhold til rammer og struktur for at give børnene størst mulig deltagermulighed

Tegn: hvordan kan vi se det?

- De voksne holder stuemøder hvor børnene deles op i grupper ud fra kompetencer og relationer og aktuel trivsel
- Der planlægges aktiviteter ud fra børnenes behov og ofte med udgangspunkt i enkelte barns udviklings trin eller trivsel.
- De voksne planlægger og giver plads til leg i hverdagen. Der er lagt vægt på i indretningen at der er mulighed for små fællesskaber
- De voksne giver børnene mulighed for at vælge egne relationer.
- De voksne er bevidste om at gøre børnene opmærksomme på hinanden, både ved at italesætte hvad de andre børn gør og ved at opfordre til samspil.
- De voksne veksler imellem at vise hvordan man gør, støtter barnet i at gøre det selv, og lade barnet gøre det helt selv.

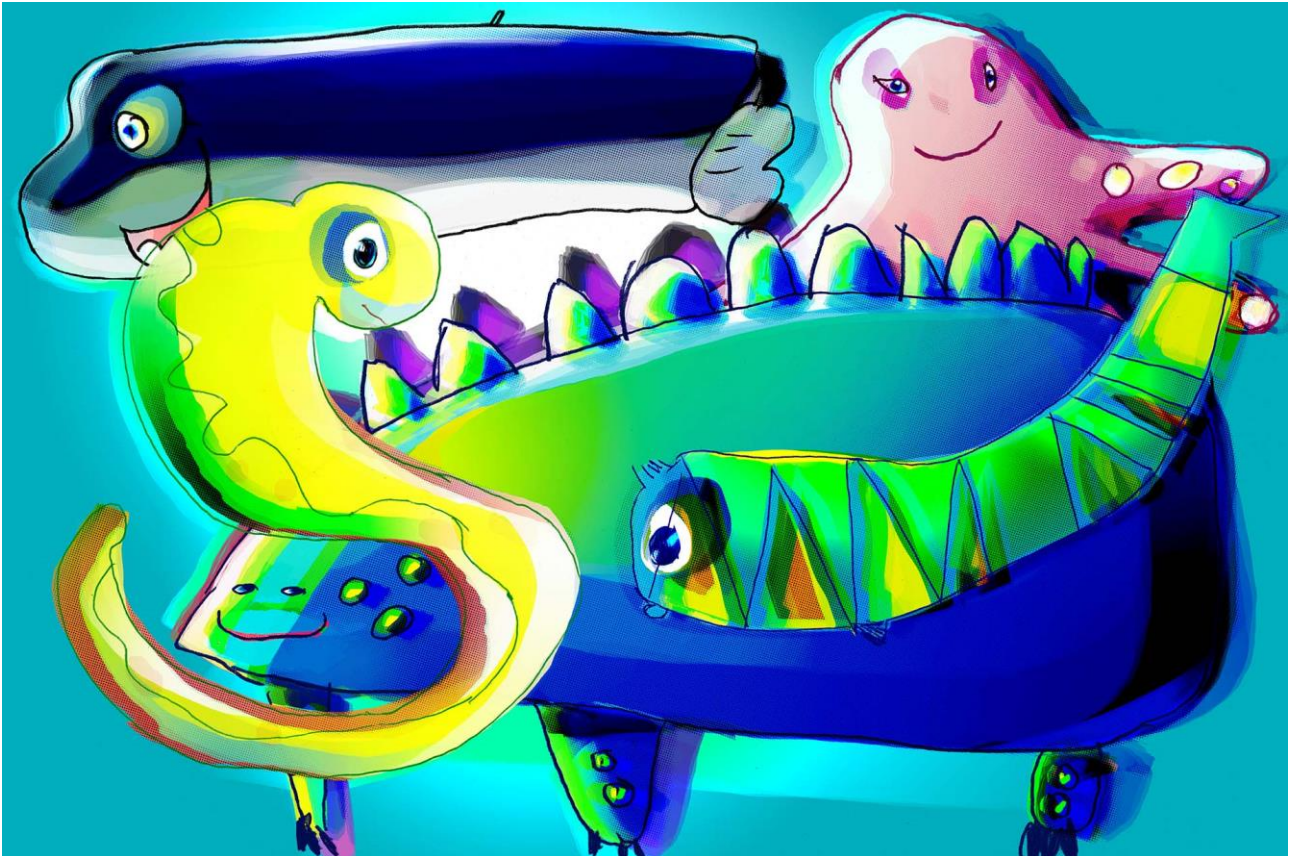
Børnene gør:

Tages op i anden omgang

Sådan kunne det se ud

Der mangler et eksempel

Børn I UDSATTEPOSITIONER

Mål: hvad betyder det for vores tilgang (grundantagelse)

Vi forstår det at være i en udsat position bredt. Det vi sige at begrebet at være i en udsat position rummer alle situationer hvor det kan være svært for det enkelte barn at indgå i fællesskabet og deltage i hverdagen. Det kan være støtte udviklingsmæssige udfordringer, men også perioder hvor der sker forandringer i barnets liv stort som småt. Det er vores ansvar som voksne at sikre at alle børn på deres præmisser har deltagelsesmulighed i fællesskabet

Tiltag: øjenkontakt/turtagning/samspil

- Vi arbejder i små grupper for at skabe meningsfulde fællesskaber for det enkelte barn. Dvs. tager udgangspunkt i det enkelte barns udviklingspotentiale og udfordringer når vi deler i grupper
- Vi støtter alle børn i positive mestringsoplevelser
- Pædagogiske indsatser målrettet enkelt børn foregår så vidt muligt altid i aktiviteter hvor andre børn deltager
- Vi understøtter at alle børn uanset forudsætninger og baggrund, oplever at være en del af et fællesskab

- Vi arbejder bevidst med øjenkontakt, turtagning og samspil. Dvs. at vi tilrettelægger vores hverdag, så der er mulighed for at støtte op om samspil og øve det at skiftes.
- Vi arbejder bevidst med det fælles tredje. Og positionerne foran, ved siden af og bagved. Dvs. at de voksne understøtter børnene i deres relationer, der hvor de har behov for det

Tegn: hvordan kan vi se det?

- Børnene udviser glæde ved at se hinanden og de voksne
- Børnene kender og byder ind i leg og hverdagsrutiner
- Børnene hjælper hinanden
- Børnene kan efter udviklingstrin vente på tur
- Børnene viser interesse for nye ting
- De voksne opfordrer børnene til at undersøge
- De voksne tilbyder aktiviteter der udfordrer børnene i forhold til sanser
- De voksne lader børnene vælge når det er muligt

Børnene gør:

Tages op i anden omgang

Sådan kunne det se ud

Der mangler et eksempel

LIDT ORDFORKLARING

Ny tænkning

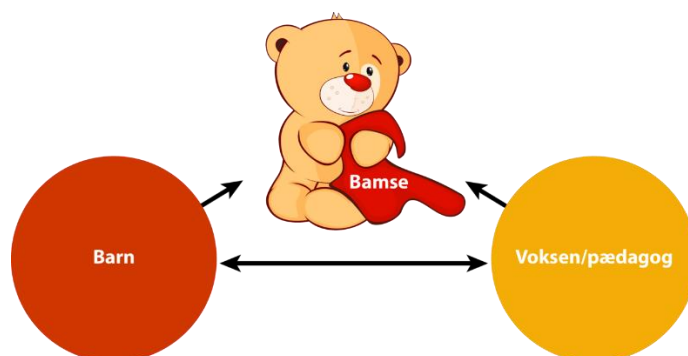
- Den nye læreplan introducerer nye tænkemåder i pædagogikken i dagtilbud
- Det pædagogiske grundlag for den styrkede læreplan skal gennemsyre alt hvad i gør
- At tænke i læringsmiljøer handler om at tænke på, hvad børnene har mulighed for at erfare i dagtilbuddet
- Læringsmiljø er de voksnes ansvar, hvor de voksne veksler mellem at gå foran, ved siden af og bagved børnene for at kunne understøtte børnenes udvikling og læring bedst muligt
- Det handler ikke om hvad du gør, men hvordan du gør det

Selværd og Selvtillid

Selværd er "oplevelsen af eget værd som menneske". Altså en fornemmelse af værdi bare fordi man er til. Selvtillid er "tillid til sig selv, sine evner, sin kunnen etc.". Tilliden til egen formåen, ens egenskaber, præstationer og hvad man er i stand til.

Det fælles tredje

Det fælles tredje er centralt i en autentisk måde at være sammen på, både for jævnaldrende og for voksne og børn. Uanset om den ene er 35 år og den anden er 3, 8 eller 17 år, er der altid mulighed for at være reelt fælles om noget. Det gør ikke noget at den ene er dygtigere, ved mere eller har mere håndslag. Hovedsagen er at der er noget ydre, et fælles anliggende som begge er optaget af, og som de er optaget af sammen.

Foran, bagved og ved siden af

Basil Bernstein – De 3 læringsrum

Basil Bernstein var en britisk sociolog og lingvist, han var kendt for sit arbejde med udviklingsteori. Han udviklede en teori om de 3 læringsrum, som man som pædagog kan befinde sig i når man skal formidle viden til børnene i den pædagogiske praksis.

Det første læringsrum:

I det første læringsrum går pædagogen foran barnet. Her har pædagogen en viden som han skal formidle videre til barnet, som er nødvendigt for at barnet kan løse den opgave, som pædagogen har opstillet.

Det andet læringsrum:

Det andet læringsrum har pædagogen en mere sidestillet rolle med barnet. Pædagogen og barnet udforsker emnet sammen og har begge indflydelse på form og indhold. Den voksne har en støttende rolle i dette læringsrum.

Det tredje læringsrum:

I det tredje læringsrum er det barnet der er i fokus. Barnet har nu selv redskaberne til at løse den givne opgave, og den voksne går derfor i baggrunden og bagved barnet. Barnet står for så vidt muligt selv for form og indhold.

Nærmeste udviklings Zone

Vygotskij formulerede begrebet zonen for den nærmeste udvikling, som er det område, hvor barnet sammen med en voksen kan klare opgaver, som det endnu ikke kan klare på egen hånd. Begrebet har fortsat stor betydning i pædagogik, da det påpeger takten i læringen.

